

Fundacja na Rzecz Dwujęzyczności



Scenariusz zajęć z języka polskiego jako obcego, drugiego, dziedzicznego *Mądry miś i polskie przysłowia!*



Ministerstwo
Edukacji Narodowej

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Edukacji w ramach programu Nasze tradycje.

Autor	dr Jerzy Kowalewski	
Grupa docelowa, w tym wiek uczestników	młodzież i dorośli uczący się na zagranicznych lektoratach na uczelniach lub osoby uczące się języka polskiego jako obcego, drugiego dziedziczonego zagranicą lub w Polsce	
Rodzaj zajęć, przedmiot	Język polski jako obcy, drugi, dziedziczony	
Temat, tytuł	Mądry miś i polskie przysłowia!	
Słowa kluczowe	Polskie bajki animowane, polskie przysłowia.	
Krótki opis zajęć	Zajęcia w podejściu komunikacyjnym z komponentem kulturowym dotyczące polskich bajek animowanych.	
Czas trwania	90 minut	
Cele zajęć	CEL 1. Rozwijania umiejętności komunikacyjnych poprzez opowiadanie wydarzeń z perspektywy bohaterów polskich bajek, nazywanie problemów postaci oraz formułowanie rad co do możliwych rozwiązań. CEL 2. Zapoznanie z bohaterami polskich bajek animowanych oraz utrwalanie umiejętności ich odróżniania od bohaterów bajek zagranicznych. CEL 3. Zapoznanie z wybranymi polskimi przysłowiami oraz rozwijanie kompetencji komunikacyjnych i socjokulturowych związanych z ich użyciem.	
Kryteria sukcesu, efekty uczenia się	W trakcie lub po zajęciach uczestnicy: KS 1. opowiadają wydarzenia z perspektywy własnej lub bohatera polskiej bajki, nazywają problemy postaci oraz formułują propozycje rozwiązań, KS 2. rozróżniają i charakteryzują bohaterów polskich bajek, KS 3. używają wybranych polskich przysłów w wypowiedziach lub reagują na ich użycie odpowiednio do kontekstu komunikacyjnego.	Powiązanie z celami: C 1. z KS 1. C 2. z KS 2. C 3. z KS 3.

Działania nauczyciela / lektora	Oczekiwane efekty pracy uczących się
1. Rozmowa wstępna. - Jakie znacie polskie bajki rysunkowe, jak nazywają się bohaterowie tych bajek? - Czy któreś z tych bajek są znane w Waszych krajach? - W poniższych grafikach spróbujcie rozpoznać nawiązania do bajek polskich (wyprodukowanych w Polsce) i niepol- skich. Dopasujcie do nich tytuły i bohaterów. Tytuły polskich bajek: <i>Bolek i Lolek</i>; <i>Miś Uszatek</i>; <i>Porwanie Baltazara Gąbki</i>; <i>Przygody kota Filemona</i>; <i>Przygody Koziołka-Matołka</i>; <i>Reksio</i>; <i>Zaczarowany ołówek</i>. Bohaterowie polskich bajek: Baltazar Gąbka; Bolek; Bonifacy; Filemon; Koziołek-Matołek; Lolek; Miś Uszatek; Piotrek; Prosiaczek; Reksio.	Bolek i Lolek... {u mogą paść różne odpowiedzi, też bohaterowie niepol- skich bajek, pozwalamy do końca się wypowiedzieć.} Wspólnie dopasowujemy, podpisujemy ilustracje.
Czy znacie tytuły i bohaterów innych bajek? Jak tytuły i imiona bohaterów brzmią w znanych Wam językach?	Luźne wypowiedzi.



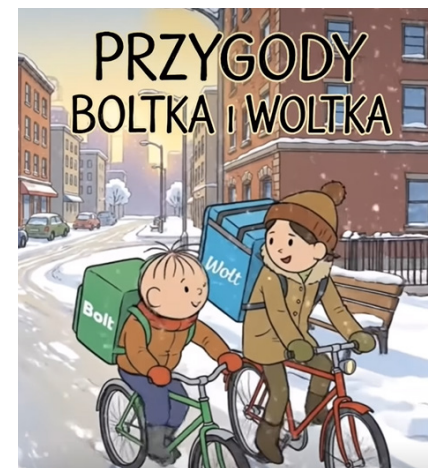
1.



2.



3.



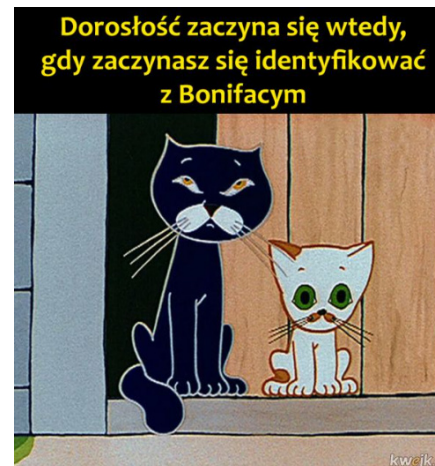
4.



5.



6.



7.



8.



9.



10



11.



12.



13.

Źródła:

<https://www.facebook.com/klaudia.targowska.39/posts/%C5%82apka-w-g%C3%B3r%C4%99-je%C5%9Bli-czeka%C5%82e%C5%9B-na-dobranock%C4%99-jedna-bajka-dziennie-i-nikt-nie-marudz/1194930192619124/> [dostęp: 12.12.2025]

<https://www.facebook.com/smiechypl/> [dostęp: 12.12.2025]

<https://www.facebook.com/swiatmarzeninwald/posts/-s%C4%85siedzi-pat-i-mat-w-parku-%C5%9Bwiat-marze%C5%84-%EF%B8%8F-ju%C5%BC-w-sobot%C4%99-7-wrze%C5%9Bnia-od-1100-do-17/924879529681810/> [dostęp: 12.12.2025]

https://www.facebook.com/reel/?locale=pl_PL [dostęp: 12.12.2025]

<https://zdk.zamosc.pl/calendar/677/strazak-sam-na-zywo-przygoda-na-biwaku.html> [dostęp: 12.12.2025]
https://memy.pl/mem/52884/Mis_Uszatek [dostęp: 12.12.2025]
<https://kwejk.pl/tag/bonifacy> [dostęp: 12.12.2025]
https://www.facebook.com/TomekPanekSatyra/photos/dzi%C5%9B-dzie%C5%84-seniora-oby-oczy-by%C5%82y-jak-najmniej-844612167886082/?_rdr [dostęp: 12.12.2025]
<https://kwejk.pl/tag/mistrzciejriposty> [dostęp: 12.12.2025]
https://www.facebook.com/reel/?locale=pl_PL [dostęp: 12.12.2025]
<https://www.edziecko.pl/edziecko/13,143484,10437,w-prl-u-wszyscy-ogladalismy-te-bajki-rozwiaz-quiz-i-sprawdz.html> [dostęp: 12.12.2025]
<https://podcast.techlove.pl/odcinek-145-odcinek-wystarczajacy/> [dostęp: 12.12.2025]
<https://www.facebook.com/Przysnacki/> [dostęp: 12.12.2025]

2. Praca z bajką animowaną. My dziś skupimy się na jednej z polskich bajek, na bajce <i>Miś Uszatek</i>. Obejrzyjcie jeden z odcinków (odc. 24. pt. <i>Eee, co tam</i>) i zapamiętajcie bohaterów tej bajki. Zapamiętajcie też padające w niej przysłowie. https://vod.tvp.pl/dla-dzieci,24/mis-uszatek-odcinki,1829595/odcinek-24,S01E24,1871865 [dostęp: 12.12.2025] Opowiedzcie tę historię wykorzystując: pewnego razu... / gdy... / przyjąć po (kogoś) /zabrać kogoś dokądś (gdzieś), żeby robić coś / zdecydować, że co... / na co... / budować zamek z piasku / zepsuć coś / pojechać po (coś) / odbudować coś / ostrzegać (kogoś), żeby czegoś nie robić / postanowić, żeby (coś)...	Miś Uszatek, Prosiak (i jego ciocia), pies Kruczek, Zajączek, lalki (jedna z nich to Róża), kaczkę... Masz babo placek. Np. Pewnego razu Zajączek przyszedł po Misia Uszatka. Chciał go zabrać do Prosiaka (i jego cioci), żeby bawić się w piasku. Razem z lalkami i Prosiakiem zdecydowali, że będą budować zamek z piasku. Gdy budowali, Prosiak zepsuł zamek. Gdy Prosiak pojechał po zieloną farbę, odbudowali zamek. Prosiak wrócił z farbą i chciał objechać na rowerze zamek. Miś Uszatek ostrzegał go, żeby tego nie robił. Prosiak wpadł w zamek i go zburzył. Ciocia zabrała go do domu, a pozostali postanowili odbudować zamek i... naprawić rower.
Opowiedzcie teraz to wydarzenie z punktu widzenia bohaterów (do wyboru): Misia Uszatka, Zajączka, Prosiaka, cioci Prosiaka, lalki Róży.	Pewnego razu przyszedł po mnie Zajączek...
3. Praca z publikacją <i>Między słowami</i>. Otwórzcie teraz książkę <i>Między słowami</i> na s. 361, gdzie macie indeks przysłów. 1. Wybierzcie jedno, które – Waszym zdaniem – pasuje w jakiś sposób do obejrzanej bajki. 2. Znajdźcie w książce to przysłowie i przeczytajcie objaśnienie. 3. Kto i w którym momencie bajki mógłby je powiedzieć. Ułóżcie krótki dialog.	Np. „Nie od razu Kraków zbudowano.” S. 108. Np. przy budowie zamku. Np.: Prosiak: Budujemy i budujemy, nie widać końca. Już mi się nie chce! Miś Uszatek: Cierpliwości, nie od razu Kraków zbudowano! [Mogą tu pojawić się różne propozycje, też niepasujące i absurdalne. To nic. Ważne jest wybranie przysłowia, jego zrozumienie i użycie w dialogu. Wszyscy prezentują swoje dialogi, nawet, jeśli wybrali to samo przysłowie.]
Wybierzcie teraz parę bohaterów z polskich bajek. Niech jeden ma problem, a drugi pocieszy go wybranym przysłowiem. Ułóżcie dwuzdaniowy dialog.	Np. Bolek i Lolek Lolek: No nie, nigdy się tego nie nauczę! Bolek: Spoko, dasz radę! Nie od razu Kraków zbudowano!
Wybierzcie teraz inne przysłowie (np. takie, które Wam się spodobało), przeczytajcie objaśnienie i ułóżcie podobny dialog między bohaterami polskich bajek.	Np. Bonifacy i Filemon Filemon: Nie chce mi się uczyć łąpać myszy! Po co mi to? Będę duży, to się nauczę! Bonifacy: Bo czego się Jaś nie nauczy, tego Jan nie będzie umiał. [Jeżeli ułożenie dialogu okaże się dla niektórych uczniów za trudne, doceniamy wybranie przysłowia i jego zaprezentowanie.]

A teraz wybierzcie jeszcze jedno przysłowie (przeczytajcie o nim!), które mógłby powiedzieć do Was jeden z rodziców na jakiś Wasz problem lub problem, który właśnie się rozwiązał.	Np. Ja: Mamo, dostałem jednak piątkę z tego sprawdzianu. A tak się bałem. Mama: No widzisz, z dużej chmury mały deszcz.
Ćwiczenie. Połącz w dialogi: - Tak, nie wyjąłem naczyń ze zmywarki, ale daj mi 100 złotych na kino! - Mogę iść na imprezę do kolegi? - Żenię się! - Co za beznadziejny prezent na Mikołaja! - Nauczyłem się na polski, teraz mogę iść do kolegi? - No i mam poprawne na koniec roku... - Chciałem szybko i rozsypało mi się! - Postanowiłem: od jutra się nie uczyć! - Poprawiam się! Dostałem dziś piątkę z chemii! - To już wiesz? - Jeszcze chwilkę, pliiis... Pięć minut... - No i zostawiła mnie! 😞 - No nie jest to praca moich marzeń! - Coś niewyraźnie się czuję, będę chora! - Jednak będę z tobą chodzić! - Znowu pała z matmy! A już było dobrze! - Ja mu mówię, że go już nie kocham, a on do mnie, że mnie nigdy nie kochał... - To nie ja zjadłam ostatni kawałek!!! - Mam pomysł na życie: zakładam sklep! Czy możliwe jest tylko jedno dopasowanie? Jeżeli spodobało Ci się któreś przysłowie, znajdź je w książce <i>Między słowami</i> i przeczytaj o nim.	- Aaaa, przyszła koza do woza. Sorki, nieaktualne. - Co, ciągnie wilka do lasu? Nie! Masz się uczyć! Matura blisko! - Darowanemu koniowi nie zagląda się w zęby! - Ha, trafiła kosa na kamień... - Jak chcesz, ale pamiętaj: jak sobie pościelisz, tak się wyśpisz. - Jak się człowiek śpieszy, to się diabeł cieszy! - Nie martw się. Nie ma tego złego, co by na dobre nie wyszło. A pierwsze koty za płoty. - Nie wywołuj wilka z lasu! Może przejdzie. - No fajnie, ale jedna jaskółka wiosny nie czyni. - No raczej. Jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie... - No, teraz tak. Widzisz: i wilk syty i owca cała. - Sorki, bez pracy nie ma kołaczy. - Spokojnie, co nagle to po diable. - Tak, uderz w stół, a nożyce się odezwą. - Takie życie. Raz na wozie, raz pod wozem. - Trudno, bezrobocie takie. Na bezrybiu i rak ryba. A tonący brzytwy się chwyta. - Wiem, kłamstwo ma krótkie nogi... - Wstawaj, wstawaj, nowy dzień! Hurra! Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje! - Żebyś nie wyszedł, jak Zabłocki na mydle.

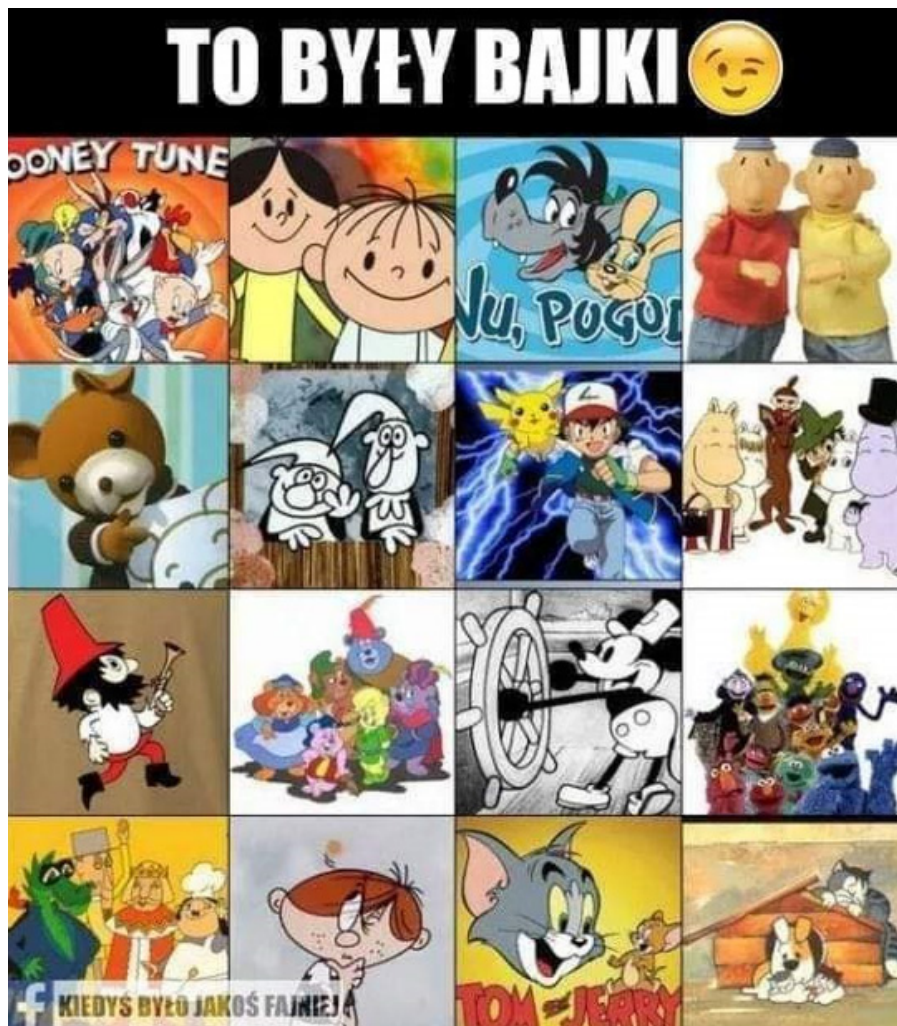
Proponowane dopasowanie:

- Tak, nie wyjąłem naczyń ze zmywarki, ale daj mi 100 złotych na kino! - Mogę iść na imprezę do kolegi? - Żenię się! - Co za beznadziejny prezent na Mikołaja! - Nauczyłem się na polski, teraz mogę iść? - No i mam poprawne na koniec roku... - Chciałem szybko i rozsypało mi się! - Postanowiłem: od jutra się nie uczyć! - Poprawiam się! Dostałem dziś piątkę z chemii! - To już wiesz? - Jeszcze chwilkę, pliiis... Pięć minut... - No i zostawiła mnie! 😞 - No nie jest to praca moich marzeń! - Chyba mnie coś rozbiera, będę chora! - Jednak będę z tobą chodzić! - Znowu pała z matmy! A już było dobrze! - Ja mu mówię, że go już nie kocham, a on do mnie, że mnie nigdy nie kochał... - Ja nie zjadłam ostatniego kawałka!!! - Mam pomysł na życie: zakładam sklep!	- Sorki, bez pracy nie ma kołaczy. - Co, ciągnie wilka do lasu? Nie! Masz się uczyć! Matura blisko! - Spokojnie, co nagle to po diable. - Darowanemu koniowi nie zagląda się w zęby! - No, teraz tak. Widzisz: i wilk syty i owca cała. - No raczej. Jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie... - Jak się człowiek śpieszy, to się diabeł cieszy! - Jak chcesz, ale pamiętaj: jak sobie pościelisz, tak się wyśpisz. - No fajnie, ale jedna jaskółka wiosny nie czyni. - Wiem, kłamstwo ma krótkie nogi... - Wstawaj, wstawaj, nowy dzień! Hurra! Kto rano wstaje, temu Pan Bóg daje! - Nie martw się. Nie ma tego złego, co by na dobre nie wyszło. A pierwsze koty za płoty. - Trudno, bezrobocie takie. Na bezrybiu i rak ryba. A tonący brzytwy się chwytą. - Nie wywołuj wilka z lasu! Może przejdzie. - Aaaa, przyszła koza do woza. Sorki, nieaktualne. - Takie życie. Raz na wozie, raz pod wozem. - Ha, trafiła kosa na kamień... - Tak, uderz w stół, a nożyce się odezwą. - Żebyś nie wyszedł, jak Zabłocki na mydle.
Wykonajcie ćwiczenie 15 ze str. 305 publikacji <i>Między słowami</i>, a następnie spróbujcie dopasować przysłowia w pary, tak, żeby powstał dialog: przez potwierdzenie (przysłowia podobne), zaprzeczenie, (przysłowia o przeciwnej treści), „odbicie pięteczki” lub inne pomysły. Które przysłowia – według Ciebie – nie nadają się do powiedzenia komuś „wyżej” – jeśli dotyczą tej osoby, np. dziecko nie powinno zacytować ich rodzicom, uczeń nauczycielowi, pracownik przełożonemu itd., bo to byłoby niegrzeczne... Wymyśl sytuacje, w których nie wypada użyć takich przysłów.	Np. – Tak krawiec kraje, jak mu materii staje... – No tak, z piachu bicz nie ukręcisz... – Żeby kózka nie skakała, toby nóżki nie złamała... – Tak? Nie pamięta wół, jak cielęciem był? Np.: No co? Prawda w oczy kole? Np.: Nauczyciel prosi ucznia o przyspieszenie pracy nad ćwiczeniem. Uczeń: Spokojnie, co nagle to po diable.

4. Ćwiczenia utrwalające poznane bajki i postaci.

Rozpoznaj w tych grupach poznane postaci z polskich bajek. Czy są tu jeszcze inne postaci z innych polskich bajek, poza poznanymi?

Pomysłowy Dobromir.



Źródło: <https://www.facebook.com/pawelchudzinski92/photos/to-by%C5%82y-bajki-takie-na-kt%C3%B3re-naprawd%C4%99-si%C4%99-czeka%C5%82o-jedn-kana%C5%82-konkretna-godzina-/1255838626573493/> [dostęp: 12.12.2025]



Źródło: <https://www.facebook.com/groups/714763254024527/posts/1014361654064684/> [dostęp: 12.12.2025]



Foto: Jerzy Kowalewski

Wskaż bohaterów niepolskich, ale bardzo popularnych w Polsce bajek: Krecik, Rumcajs, Hanka, Cypisek, Wilk (i Zając), Pat i Mat, Żwirek i Muchomorek, Muminki.

Co jeszcze można zrobić na zajęciach?

- Ćwiczenia do wykorzystania w Między słowami: str. 300.
- Podyskutować, czy sztuczna inteligencja zastąpi nam wyobraźnię.



Źródła:

<https://www.facebook.com/100069055330201/posts/reksio-orygina%C5%82-oraz-jak-to-widzi-ai/1148349614143539/> [dostęp: 12.12.2025]

<https://www.facebook.com/groups/931789234496338/posts/1427721051569818/> [dostęp: 12.12.2025]

- Obejrzeć razem odcinek *Reksia i Bolka i Lolka*!!! 😊

Rozwiązać quiz: <https://www.edziecko.pl/edziecko/13,143484,10437,w-prl-u-wszyscy-ogladalismy-te-bajki-rozwiaz-quiz-i-sprawdz.html>